

Salah Guemriche

(Algéria):

Univerzális Idő

XIII. Gergely, WTO: ugyan az a harc?

Az 1582-es Gergely-naptár fokozatos elterjedése az egész világon elősegítette a globalizáció lassú folyamatát

(Liberation.2000,Januar)

(fordította: Orosz Márta)

Az 1582-es Gergely-reformot - mely, a dogmákat legalább annyira megbolygatta, mint a napéjegylenlőségeket (hisz 10 napot elvett az 1582-es évből, aminek következtében Olaszországban október 4. után közvetlenül október 15., Franciaországban pedig december 9. után december 20. következett) - racionális megfontolások vezették nyugtatnak meg bennünket: az, hogy „kiigazítsák a 16 évszázad során félhalmozódott különbséget a Nap járása és az emberi időszámítás között”.

Ugyanakkor mások inkább vallási, mint tudományos indítékot említenek. 1583-ban Ugolino Martelli lyoni püspök - aki a naptárat „Isten tükré”-nek tekintette - felhívta a figyelmet arra, hogy az új naptárnak az evangéliumi valóságot kell tükröznie, ami Krisztus kereszthalálához vezet el. Ezzel kapcsolatban ott (Lukács 23.44) ez áll: „Vala pedig mintegy hat óra, és sötétség: lön az egész tartományban mind kilenc órákorig.” [Károli Gáspár ford.] Márpedig ezen a napon telihold volt, ami kizárja a napfogyatkozás lehetőségét, így a megfigyelt elsötétedés Krisztus isteni voltának kétségtelen bizonyítéka... . Amennyiben ezt az eltolódást (a Nap járása és az emberi időszámítás között) hagyták volna tovább halmozódni, akkor fennállt volna annak veszélye, hogy elérkezik az a nap; amikor „a Nap természetes módon elsötétül hasonlóképp, mint ahogy Krisztus Urunk keresztre feszítésekor csodás módon, a természet törvényeinek fittyet hányva elhomályosodott, s ez alapot adhatott volna a hitszegő zsidóknak és a hitetlen mohamedánoknak, hogy semmibe vegyék legfontosabb csodánkat” (Ugolino Martelli, idézi: Francesco Maiello: Histoire du calendrier [Seuil]) ...

Bármennyire szent (és szektás), volt is ez az érvelés, mégsem talált meghallgatásra minden kereszténynél. Miközben a katolikusok zöme nagyon hamar elfogadta a reformot, a protestánsok csakúgy, mint a bizánci patriarcha, hevesen ellene szegültek. Konfliktusok sora robbant ki, melyek közül csak azt a polgárháborút jegyezték fel, mely 1584 és 1590 között egy appenzelli svájci faluban dült, s végezetül a kanton kettészakadásához vezetett.

Anglia csak 1752-ben adta fel a Julián-naptárt. S voltak országok, melyek még később tértek át : a Szovjetunió, majd Japán a II. világháború után. A japánok ezt az áttérést nemzetük újabb vereségeként élték meg. Ezt megelőzően ugyanis ;,a japán hatóságok egy olyan időszámítást vezettek be, melyben a korszakok minden egyes uralkodójuk trónra lépésével megújultak, s melynek célja volt, hogy ellene szegüljön a Nyugat által diktált időszámításnak, miközben nem zárja ki magát a globalizáció folyamatából" - tudjuk meg Osamu Nishitanitól, a tokiói egyetem professzorától (*Dédale* című folyóirat; 5. sz.).

Az Osamu Nishitani által képviselt nézet érdekessége, hogy szakít az általánosan elfogadott fejlődélméleti érveléssel. Az ő felfogása szerint a globalizáció nem megvalósítandó célkitűzés, hanem annak a másik folyamatnak az újraéledése, mely Kolumbusz Kristóf óta „elterjedt a földgolyó egészén az úgynevezett »univerzális« értékek jegyében, s amely nem más, mint egy katonai; gazdaságpolitikai és faji uralmi rendszer".

Seattle-t követően Edgar Morin sem állít mást: „A kilencvenes évek globalizációja nem egyéb, mint új szakasza annak a folyamatnak, mely a XV században kezdődött..., ezt a bolygó gyarmatosítása követte, amely a gyarmatbirodalmak felbomlása után az Egyesült Államok műszaki-gazdasági hegemoniáját volt kénytelen elszemvedni" (*le Monde*, 1999. december 7.)

Azonban jóval a fent említett két gondolkodó előtt Jean Genet az *Un captif amoureux* című művében az alábbi szavakat adja egyik szereplője, egy idős palesztin szájába:

„Ti [a nyugati civilizációkhoz tartozók) aTér után az Időt is gyarmatosítottátok." "

Osszegezve: a WTO.szerint a globalizációt két előfutár alapozta meg : a Gergely-féle naptár és a gyarmatosítás. Jelen esetben azonban a „gyarmatosítás" minden következményével együtt értendő, s magában foglalja még a gyarmatbirodalmak felszámolását is, mintha dekolonializáció nélkül a globalizáció terve megvalósíthatatlan lett volna. Mintha a globalizációhoz először a gyarmatosítás felszámolására lett volna szükség, mivel a liberalizmusnak szabad (de semmiképpen sem független) partnerekre volt szüksége, míg a kolonializációnak csupán alattvalókra...

Ily módon, az idő eszközzé tétele és világasítása között húzódik: ennek a globalizációs mozgalomnak a dialektikája mely több mint négy évszázada szabályozza az emberiség haladását egy egyedi, egyoldalú egységes tengely mentén.

Az, hogy a Gergely-naptárt a zsidók, muzulmánok és buddhisták csak némileg megkésve vették át, néhány jelentéktelen mozzanattól eltekintve csak megerősítette az uniformizálódás e hosszú folyamatának beljeseését. Azét az uniformizálódását, mely a keresztény időbéltés, a Születés alapján jött létre. Ez utóbbiak normává és hivatkozássá léptek elő, s bár világasult formában, de világszerte elfogadottá váltak annak a másik zsarnoki korszaknak a jegyében melyet „gazdasági realizmus"-nak nevezünk.

Felmerülhet a kérdés, valóban nem foglalta-e már magába a globalizáció

ütemtervét" [francia kifejezéssel: „naptárát"] a Gergely féle reform?!

Vagy továbbmenve: nem látott e a jövőbe Szent Ágoston, amikor XIII.. Gergely előtt tizenkét évszázaddal azt írta:

„A Birodalom csupán egy állomás az Isteni Terv megvalósítása során”?

Az a Szent Ágoston, akit Hegel minden bizonnyal olvasott, hiszen ugyanezzel a meggyőződéssel találkozunk *Az ész a történelemben* című előadásban:

„A keresztények a inisztérium beavatottjai; ezért vagyunk mi a világtörténet kulcsának letéteményesei... Isten kormányozza a világot; e kormányzás tartalma, Tervének véghezvitele a világtörténet.”

Természetesen az „világtörténet ” itt kizárólag keresztény, sőt katolikus szempontból értendő (catholicus: egyetemes). S a válságidőszakokban használt - teljesen bibliai - retorikájukat alapul véve - félő, hogy ez az egyetlen szempont, mely fellelhető a globalizáció híveinek tudatalattijában csakúgy, mint - paradox módon - ellenfeleikében.

Seattle után Jacques Attali így fejezte be elemzését: *„A Születés e korszaka olyarn, mintha a második évezred most vajúdná a harmadikat, mely az idő és a tér gyermekekén t fájdalomban születik. Mindenképpen nekünk - akik a keresztviz alá tartjuk majd -- kell segítségére lennünk abban, hogy megszabadulhasson nehéz örökségtől”* (le Monde, 1999. december 8.).

Születés, keresztelés, fájdalom („Fájdalommal szülsz magzatokat”! [Károli G: ford.]) : valóban nehéz örökség az elfojtások ilyen szabálytalan visszatérése mindazok retorikájában, akik fennköltén a Felvilágosodás örökösének vallják magukat. Találkozhattunk már ezzel a retorikával. a koszovói háború idején egyes világi, sőt még néhány ultraliberális értelmiségi tollából is (Iásd *Guerre, ou croisade? [Háború..vagy kereszties hadjárat?]* című vitaforumunkat: *Libération*, 1999. május 28.). Mindent bevetettek akkor a párizsi sajtóban, hogy igazolják Hans Magnus Enzensberger tézisét e *„minden világiasítást túlélte teológiai mag”* folytonosságáról. Mit tartalmaz e teológiai mag?

Azt, hogy az embert Isten saját képére teremtette, ezért

„kapta Teremtőjétől a Föld feletti uralom mandátumát”

De milyen emberről van itt szó? Természetesen a hegei emberről, az egyetlenről, aki *„megkapta az egyetemes történelem kulcsát”,*

Úgy vélem, ez az az okkult „mag”, mely a globalizációs elmélet mélyén rejlik még akkor is, ha e dogmák világiasítása mindvégig egyetemes törekvések részét képezi. Hiszen amennyiben a „világi”-t szembeállítjuk az: „egyházi”-val, aki egyházi törvényeknek alávetett, a „liberális” t nem köti semmilyen szabály (a többieknek kell, hogy, az övéhez igazodjanak s éppen ebben áll az ő szabálya).

Úgy is mondhatjuk, hogy a piac csupán a külsőségek szekularizációja, a szekularizáció szó eredeti értelmében, ami annyit tesz: „engedély világi öltözet viselésére”.

A liberalizmus öltözete a demokrácia lenne.

Eme öltözet minden világi érdeme ellenére a liberalizmus ugyanolyan vallás, mint az összes többi, *„egy vallás, melynek kimondatlan neve: piac; melynek megvan a*

saját módszertana: a liberalizáció; és szabálya : a pénz." (Bruno Frappat, *la Croix*, 1999. november 19.);

mostantól pedig megvan a Credoja is, az új idők Újszövetsége : az „egyetemes” naptár csupán egy állomás a globalizáció felé vezető úton.